

Kansainvälisen
solidaarisuustyön

historia

Kansaivälinen solidaarisuustyö on vasemmistolaista kehitysyhteistyötä, kehitysviestintää ja solidaarisuuskampanjoita tekevä järjestö.

www.kvsolid.fi

[instagram.com/kvsolid](https://www.instagram.com/kvsolid)

[facebook.com/kvsolid](https://www.facebook.com/kvsolid)

[threads.net/@kvsolid](https://www.threads.net/@kvsolid)

bsky.app/profile/kvsolid.bsky.social

Tämä historiikkiartikkeli julkaistiin järjestön 40-vuotisjuhlassa 15.11.2025. Historiikki rahoitettiin [Yrjö Sirolan säätiön](#) myöntämällä apurahalla.

Kirjoittaja: Iikka Sorvali

Kansi: Nina Bammer

ISBN 978-952-88-1295-1

Sisällysluettelo

Kehitysyhteistyön kultavuodet – Kansainvälinen solidaarisuustyö perustetaan	4
Vauhti päällä	6
Väiskin pumpusta tulee hitti	8
“Naiset, lapset ja vesi”	10
Kansainvälinen solidaarisuustyö hiipuu	12
Järjestö elvytetään	13
Uusia syötteitä kehityspolitiikkaan	15
Pandemia ja muutos	18
Kokoaan suurempi	20
Jälkisanat	21

Kehitysyhteistyön kultavuodet – Kansainvälinen solidaarisuustyö perustetaan

“Järjestön tarkoituksena on järjestää solidaarisuustoimintaa vapautensa puolesta taistelevien kansojen auttamiseksi sekä jo vapautuneiden maiden rakennustyön edistämiseksi.”

Näin julistetaan 19.11.1985 julkaistussa tiedotteessa, jossa kerrottiin Kansainvälinen solidaarisuustyö ry:n eli Kv-Solidin perustamisesta. Aiemmin tuona päivänä Suomen Kansan Demokraattisen Liiton (SKDL) toimistolle Helsingin Alppilaan oli kokoontunut kansandemokraattisen liikkeen edustajia perustamaan uutta, kansainvälistä solidaarisuustyötä tekevää ja koordinoivaa järjestöä.

Puolueista paikalla olivat SKDL:n eli vasemmistoliiton edeltäjän ja Suomen Kommunistisen Puolueen (SKP) edustajat. Lisäksi paikalla olivat SKDL:n naisjärjestö SNDL ja nuorisoliitto SDNL sekä kansandemokraattisen liikkeen lapsi- ja nuorisojärjestö Suomen Demokratian Pioneerien Liitto eli Pinskut.

Kansainvälisen solidaarisuustyön edeltäjän mainosjuliste vuodelta 1983.

Perustamiskokouksessa mukana olleista puolueista ja järjestöistä tuli Kansainvälisen solidaarisuustyön jäsenjärjestöjä. Syy järjestön perustamiselle oli, että kansandemokraattisen liikkeen keskuudessa oli suurta innostusta solidaarisuustoimintaan. Rahakeräyksiä varten oli olemassa Kansandemokraattiseen liikkeen solidaarisuusrahasto, mutta keräysten menestyksen takia liikkeeseen haluttiin yhdistys, jonka avulla toimintaa voitaisiin saada vaikuttavammaksi ja koordinoitua paremmin.

Kehitysyhteistyö oli Kansainvälisen solidaarisuustyön perustamisen aikaan vahvassa nosteessa Suomessa. Valtion kehitysyhteistyöhön osoittamat määrärahat olivat nousseet vuoden 1970 0,09 prosentista vuoden 1985 0,41 prosenttiin bruttokansantuotteesta ja kehitysyhteistyötä pidettiin poliittisella kentällä yleisesti ottaen tärkeänä. Esimerkiksi SDP oli aloittanut oman solidaarisuus-toimintansa jo vuonna 1970 perustamalla Kansainvälisen solidaarisuussäätiön.

PROSENTTILIIKE

Muuta ajatus avuksi –
liity prosenttiliikkeeseen

Prosenttiliikkeen mainosjuliste. Julkaisuvuosi tuntematon.

Eräs ajan merkittävä ilmiö oli prosenttiliike, joka nousi julkisuuteen 1970- ja 80-lukujen taitteessa. Yksityishenkilöiden muodostamista toimintaryhmistä syntynyt liike vaati Suomen valtiota nostamaan kehitysyhteistyömäärärahat YK:n suosittelemaan 0,7 prosenttiin bruttokansantuotteesta. Se myös kehotti kansalaisia lahjoittamaan prosentin palkastaan kehitysyhteistyötä tekeville järjestöille. Liike oli valtava menestys: arvioiden mukaan jopa 100 000 suomalaista alkoi prosenttilahjoittajaksi ja myös Kansainvälinen solidaarisuustyö sai näistä lahjoituksista osansa 1980- ja 90-lukujen mittaan. Prosenttiliike onnistui vaikuttamaan myös politiikkaan, kun Suomen hallitus päätti vuonna 1984, että kehitysyhteistyömäärärahat nostetaan vuosikymmenen loppuun mennessä YK:n suositustasolle. Määrärahat nousivatkin ja saavuttivat 0,7 prosentin tavoitteen vuonna 1990, mutta 90-luvun laman iskettyä määrärahoja leikattiin tuntuvasti eikä Suomi ole tämän jälkeen päässyt tavoitteeseen.

Kasvavaa suomalaista kehitysyhteistyökenttää koordinoimaan perustettiin vuonna 1985 alan kattojärjestö Kehitysyhteistyön palvelukeskus eli Kepa ry, jonka jäseneksi myös Kansainvälinen solidaarisuustyö liittyi. Kepa yhdistyi Kehys ry:n kanssa vuonna 2018 muodostaen nykyisen Fin-gon.

Vauhti päällä

Kansainvälisen solidaarisuustyön ensimmäinen kokonainen toimintavuosi oli 1986 ja ajan hengen mukaisesti alku oli vauhdikas. Vuoden aikana yhteyksiä rakennettiin Nicaraguaan, El Salvadoriin, Chileen, Etelä-Afrikassa apartheidia vastustaneeseen Afrikan kansalliskongressiin (ANC) sekä Namibian vasemmistolaiseen vapautusliikkeeseen Swapoon. Lisäksi järjestö teki tiedotustyötä ja järjesti esimerkiksi Lappiin asti ulottuneen tiedotuskiertueen, kun ANC:n edustaja oli vierailulla Suomessa.

“Kyllä se aika nopeasti lähti liikkeelle”, sanoo Kv-Solidin alkuvuosina pääsihteerinä toiminut **Merja Hannus**.

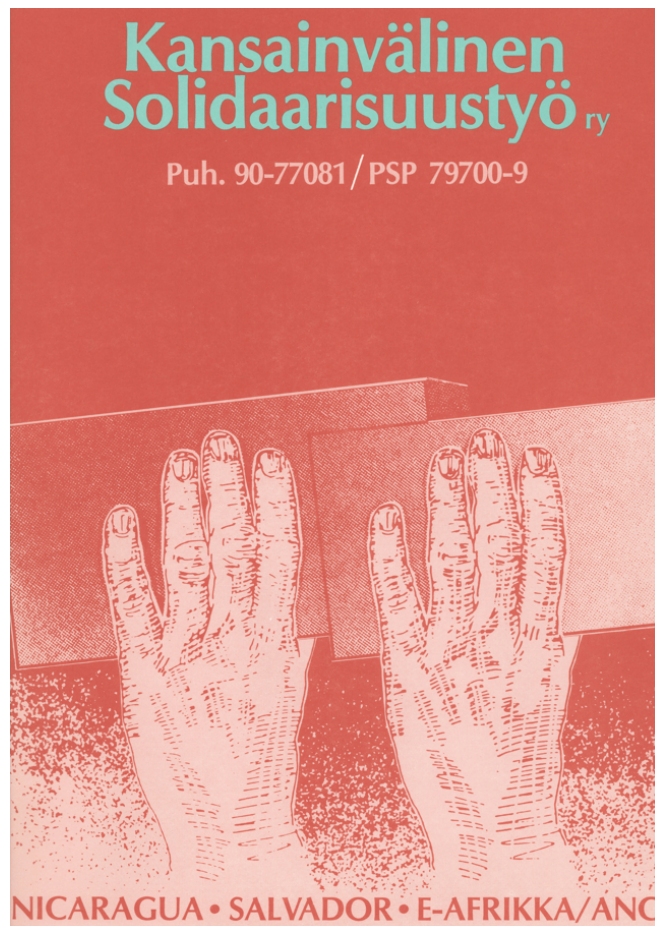

Yksityiskohta keräyslippaasta mahdollisesti vuodelta 1986, jolla kerättiin varoja kirjapainon rakentamiseksi Etelä-Afrikan vapautusjärjestö ANC:n pakolaisleirin kulttuurikeskukseen Dakawaan, Tansaniaan.

Kansainvälisen solidaarisuustyön hallituksen puheenjohtaja oli vuoteen 1989 asti **Aulis Ruuth**, joka toimi 80-luvulla SKDL:n toiminnanjohtajana, vasemmistoliiton puoluesihteerinä vuosina 2001–2007 ja tämän jälkeen puolueen kunnallissihteerinä. Ruuth kuoli 70 vuoden iässä vuonna 2021.

Kansainvälisen solidaarisuustyön taloustilanne oli alusta asti hyvä. Ensimmäisen toimintavuoden aikana keräykset tuottivat yli 284 000 markkaa, josta yli 131 000 tuli prosenttiliikkeeltä. Keräystulo oli puolet suurempi kuin solidaarisuusrahaston vuonna 1985 keräämä summa. Lisäksi järjestö sai yli 240 000 markkaa ulkoministeriöltä. Avustuksia jaettiin Nicaraguaan koulutarvikkeiden ja paperin muodossa sekä El Salvadoriin, jonne alettiin rakentamaan koulua.

Vuonna 1986 Hannus oli palkattuna puolipäiväisesti, mutta hänen mukaansa hän ei juurikaan laskenut työtunteja luotsatessaan Kansainvälisen solidaarisuustyön toimintaa. Työnjako yhdistyksen hallituksen ja toiminnanjohtajan välillä oli selkeä. Pääsihteeri hoiti käytännön asiat, kuten hankkeiden seurannan, suuren osan tiedotustyöstä, uusien hankehakemusten tekemisen ja muut paperityöt. Hallitus taas seurasi suuria linjoja ja teki viralliset päätökset. Hannus tosin kehuu sitä, että hallitukselta sai tarvittaessa apua, ja mukana oli myös kohdemaiden tilanteita tunteneita ihmisiä.

Kansainvälisen solidaarisuustyön mainosjuliste mahdollisesti vuodelta 1986, ennen kuin Väiskin pumppu -hanke alkoi.

Päätökset hankkeiden aloittamisesta teki hallitus, mutta pääsihteerillä oli asiassa myös vaikutusvaltaa. Työntekijä tunsu järjestön tilanteen ja toiminnan paljon syvemmin kuin vapaaehtois pohjalta toiminut hallitus. Yhdistävä tekijä rahoitettavien hankkeiden välillä oli ideologinen – tarkoituksena oli tukea erilaisia vasemmistolaisia vapautusliikkeitä voittamaan imperialistisia voimia.

“Vapautusliikkeet olivat siinä vahvasti esillä. Varsinkin ne kohteet, joissa vapautusliikkeellä oli meneillään taistelu”, Hannus sanoo.

Tällainen tilanne oli sekä Nicaraguassa, missä vasemmistolainen sandinistiliike taisteli Yhdysvaltojen tukemia sissejä vastaan, että El Salvadorissa, missä vasemmistosissit taistelivat maan sotilasjohtoista hallitusta vastaan. Kansainvälinen solidaarisuustyö tosin teki aina yhteistyötä vain siviilitoimijoiden kanssa.

Vuonna 1988 pääsihteerin pestistä tuli täyspäiväinen. Vuoden loppuun mennessä Kv-Solid oli jo ehtinyt muun muassa toimittamaan 1 200 polkupyörää sekä niiden korjaustarvikkeita Nicaraguahan. Lisäksi Nicaraguassa koulutettiin journalisteja ja toimitettiin heille työssä tarvittavia varusteita ja välineitä yhdessä Kansan Sivistystyön Liiton ja Yleisen Lehtimiesliiton kanssa.

Väiskin pumpusta tulee hitti

Vuonna 1987 alkoi hanke, josta tulisi Kansainvälisen solidaarisuustyön kaikkien aikojen menestynein: Väiskin pumppu. Hankkeen kautta Namibian Owambolandiin, joka tunnettiin silloin Suomessa Ambomaana, rakennettiin 20 porakaivoa. Vuosina 1990-1993 järjestön puheenjohtajana toiminut **Mikko Cortés Téllez** muistelee, että Väiskin pumppu sai alkunsa, kun kansandemokraatti ja eläköitynyt kaivonporaaja **Väinö “Väiski” Myllymäki** päätti ottaa yhteyttä Kv-Solidiin ja tarjota apuaan. Välittäjänä asiassa toimi **Pekka Peltola**, jolla oli yhteyksiä Namibiaan ja Swapoon aiemman kehitysyhteistyökokemuksensa kautta.

Myllymäki itse muisteli alkusysäystä hankkeelle vuonna 1991 julkaistussa Helsingin Sanomien haastattelussa.

“Se lähti televisiosta. Kattelin joskus 1986, kun näytettiin miten siellä oli tehty jotakin poteroita, joihin tuli kuravettä”, Myllymäki sanoo.

Väinö Myllymäki Tsandin kylässä Namibiassa vuonna 1992. Kuva: Pekka Peltola.

Myllymäellä oli tallessa hänen itse rakentamansa kaivonporauskalusto, joka oli Suomen mittapuulla jo vanhanaikaista, mutta sopi Namibian epävarmoihin olosuhteisiin. Kalusto oli niin yksinkertaista, että paikalliset sepät voisivat korjata sitä tarvittaessa ilman erityistyökaluja tai elektroniikkaosaamista. Hankkeeseen kuului myös paikallisten kouluttaminen kaivojen poraamiseen ja käyttöön. Myllymäki ei puhunut muita kieliä kuin suomea, joten mukana matkoilla oli tulkkeja, muun muassa hänen vaimonsa **Irmeli**. Hankkeen jonkinlaiseksi suojelijaksi tuli Swapon perustajana ja Namibian itsenäistymististelun keulakuvana tunnettu **Andimba Toivo ya Toivo**.

Väinö Myllymäki kehui namibialaisia vuolaasti vuonna 1990 HS:n julkaisemassa jutussa.

“Missään niin ystävällisiä ihmisiä oo tavannu. Se oikeen syämmestä tulee se ystävällisyys. Ne kuhtu minua “tatekuluksi”. Minä jo sannoin tulukille, että sano niille, etten minä vielä oo niin kulunu, vaikka oon vanha. Selevis sitten, että se tarkoittaa “kultaista isoisää” se tatekulu.”

Andimba Toivo ja Toivo ja Jonna Helin Namibiassa vuonna 1992. Helin on Väinö Myllymäen lapsenlapsi ja teki hankkeen loppuvaiheessa selvityksen, jolla kartoitettiin hankkeen tuloksia. Tulokset olivat pääasiassa myönteiset, tosin Helin kritisoi raportissa sitä, että kaivojen sijoittelun olisi voinut suunnitella paremmin. Kuva: Pekka Peltola.

Aina asiat eivät kuitenkaan sujuneet mutkattomasti. Cortés Téllezin mukaan kulttuurien kohtaaminen aiheutti konflikteja, joista kuului välillä Kansainvälisen solidaarisuustyön toimistolle asti. Vapaa-ajanvietosta Namibiassa kertoo varmasti myös jotain se, että toimistolla laaditussa "Selytyksiä ja nimien oikeinkirjoitusta Väiskin kertomuksiin" -listauksessa on mainittu paikannimien ja merkkihenkilöiden lisäksi laakeri eli lager-olut. Lisäksi paikalliseksi yhteystyökumppaniksi perustettu järjestö ei pitänyt kiinni luvatussa. Järjestön piti olla vastuussa muun muassa koulutettavien paikallisten majoituksesta ja ruokahuollosta, mutta kulut päättyivät lopulta Kv-Solidille, mikä lisäsi hankkeen kustannuksia.

Kaiken kaikkiaan Väiskin pumppu oli kuitenkin suuri menestys. Hanke sai paljon huomiota valtakunnallisesti, mistä kertovat lukuisat kotimaisten tiedotusvälineiden hankkeesta tekemät jutut, sekä hankkeen vuonna 1991 voittama SAK:n rauhanpalkinto. Suurin osa hankkeen rahoituksesta tuli ulkoministeriöltä, mutta Kansainvälinen solidaarisuustyö keräsi hankkeen saaman huomion siivittämänä satojatuhansia markkoja. Mikko Cortés Téllez sanoo, että tarina myi itsensä.

"Laitteet ja eläkkeellä oleva kaivonpuraaja lähtevät toiselle puolelle maailmaa, vaimo lähtee mukaan ja he asuvat siellä paikallisten kanssa. Mainostoimisto ei olisi voinut keksiä parempaa."

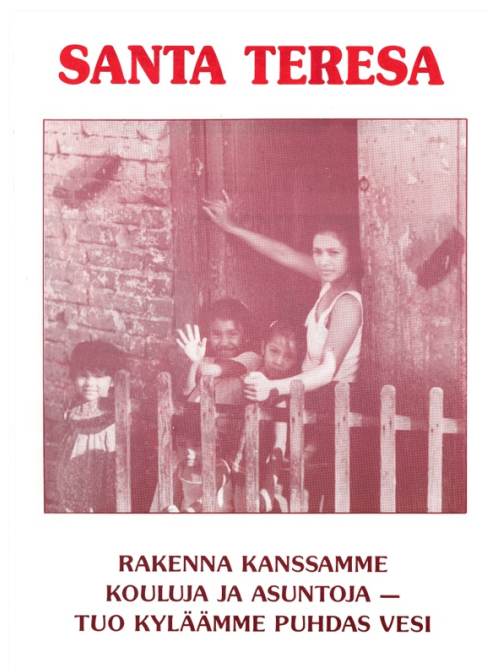
Hankkeen viimeisenä vuonna Namibiaan vietiin valistusmateriaalia, esimerkiksi ohjekylttejä, joissa kiellettiin pitämästä kotieläimiä kaivojen läheisyydessä. Näin haluttiin varmistaa, että ne pysyvät toiminnassa mahdollisimman pitkään.

Hanke päättyi vuonna 1992 ja Väinö Myllymäki kuoli 76-vuotiaana vuonna 1995.

“Naiset, lapset ja vesi”

Vaikka Väiskin pumppu oli aikanaan tunnetuin Kv-Solidin hanke, toimintaa oli paljon myös muualla. Järjestön pitkäaikaisimpana työntekijänä toiminut **Pirjo Aalto** tiivistää hanketoiminnan kolmeen asiaan: naiset, lapset ja vesi. Aalto aloitti pääsihteerinä vuonna 1989.

Eniten hankkeita toteutettiin Nicaraguassa, jossa valtaa piti sosialistinen sandinistipuolue. Yhteistyökumppanina toimi Fundacion Augusto C. Sandino eli FACS, joka toimi valtionhallinnon jatkeena ja hallinnoi maassa tehtäviä kehityshankkeita.

Santa Teresan kunnallisen kehittämisprojektin esite, mahdollisesti vuodelta 1992.

Pelkästään vuoden 1992 aikana maassa oli käynnissä kastelujärjestelmän toteuttaminen Zambranon maatalousosuuskunnalle, 42 talon asuinalueen rakentaminen Santa Teresan kuntaan paikallisten vapaaehtoisten kanssa, El Rosarion kunnallinen kehitysprojekti, johon kuului muun muassa koulujen ja terveysaseman rakentaminen sekä Rosita-niminen naisten terveydenhoito- ja koulutushanke.

Mikko Cortés Téllez teki maahan monta hankeseurantamatkaa. Hän muistelee, että erityisesti Zambranon maatalousosuuskunnan kastelujärjestelmähankkeen tarkastuksen yhteydessä tuli ilmi ongelmia osuuskunnan toiminnassa. Vuoden 1992 toimintakertomuksessa painotetaan maan poliittisten muutosten vaikutuksia osuuskunnan rahoitukselle ja kerrotaan myös osuuskunnan sisäisistä ongelmista. Toimintakertomuksessa mainitaan työn organisoiminen ja henkilökysymykset syynä osuuskunnan murenemiselle.

“Isäni oli vanha sandinistitaistelija. Hän sanoi, että osuuskunnan johtaja on ihan diktaattori eikä edes mikään vasemmistolainen ja johtaa sitä kuin se olisi hänen oma firmansa”, Cortés Téllez sanoo.

Aluksi osuuskunta vaikutti toimivan sovitusti, mutta sitten ongelmia alkoi näkymään myös Kv-Solidille.

“Jos olisimme uskoneet huhuja, olisimme toimineet oikein ja olisimme lopettaneet sen alkuunsa.”

Osuuskunnalle saatiin rakennettua kuitenkin yksi kastelujärjestelmä. Vuonna 1994 keskusteluissa ulkoministeriön kanssa kävi selväksi, että rahoitusta uusiin hankkeisiin ei enää olisi tulossa. 1994 jäi viimeiseksi vuodeksi, kun Kv-Solidilla oli omia hankkeita Nicaraguassa. Maahan kuitenkin kerättiin rahaa esimerkiksi Siunan kylään, johon rakennettiin varojen avulla toimintakeskus sekä yhteisökeittiö ja tehtiin valistustyötä aliravitsemuksen vähentämiseksi.

Prosenttiliikkeen mielenosoitus Eduskuntatalolla, mahdollisesti vuonna 1993. Kuva: Nancy Lökfors / Kansan Arkisto.

Pirjo Aalto muistelee erityisenä onnistumisena Elämä palaa kurdikylään -hanketta, jossa Kv-Solid tuki Irakin Kurdistanissa elintarvikkeiden tuotantoa. Hanke alkoi vuonna 1993, jolloin alueelle jaettiin 93 kylään 26 000 kanaa. Avunsaajina oli noin 6 400 perhettä, joista kukin sai neljä kanaa.

“Siinä oli ajatuksena, että perheet saavat kananmunista syötävää ja voivat myös myydä niitä. Myöhemmin kuulin, että kananmunia oli tullut lähikylien toreille myytäväksi ja niillä rahoilla oli voitu osaa viljaa ja muuta hyödyllistä”, Aalto sanoo.

Kumppanina hankkeessa oli paikallinen Kurdistan Agriculture and Rehabilitation Organization eli KARDO. Kanojen lisäksi Kurdistaniin toimitettiin muun muassa mehiläisyhdyskuntia, lampaita ja viljakasvien siemeniä ja perustettiin siemenpankki sekä maatalousneuvontakeskus. Hanke päättyi vuonna 1996, kun alueen kahden valtapuolueen taistelut tekivät toiminnasta mahdotonta. Taistelujen keskellä sotilaat myös ryöstivät siemenpankin ja sen laitteiston. Paikalliset asukkaat saivat kuitenkin konfliktin keskellä turvaa jo toimitetuista elintarvikkeista ja kotieläimistä.

Hanketoiminnan ohella Kv-Solid teki jatkuvaa kotimaan tiedotustyötä. Se järjesti tapahtumia, julkaisi erilaisia tietopaketteja ja lehtisiä. Lisäksi hallituslaiset sekä etenkin Aalto kiersivät kansandemokraattisen liikkeen tapahtumissa puhumassa solidaarisuustyöstä. Jäsenjärjestöjen tapahtumissa esimerkiksi tarjottiin nicaragualaista ruokaa solidaarisuuskahviloissa.

“Tietoisuus meidän toiminnastamme ei ollut meidän omassakaan liikkeessämme kovin korkealla. Siksi kiersimme jäsenjärjestöjen ristiäisissä joka vuosi. Se oli sellaista matkasaarnaajana olemista.”

Kansainvälinen solidaarisuustyö hiipuu

Toiminnan kulta-ajat päättyivät 1990-luvun lamaan. Muutos oli raju. Vuonna 1991 järjestö keräsi rahoitusta yli 700 000 markkaa, kun vuonna 1994 keräystuotto oli enää alle 280 000 markkaa. Ulkoministeriö tuki hankkeita vielä vuonna 1995, jolloin rahaa meni Kurdistanin sekä mustien nuorten koulutukseen Etelä-Afrikkaan. Lisäksi Nicaraguan Rosita-naishanke pysyi keräyskohteena.

Varat kävivät niin vähiin, että vuoden 1995 elokuussa Pirjo Aalto päätti irtisanoutua. Tätä edelsi yritys saada vasemmistoliitolta tukea hänen palkkansa maksamiseen, mutta puolue ei suostunut tähän.

Kansainvälinen Solidaarisuustyö ry

HALL 1/97; 6.6.1997
Esitys vuosikokoukselle

TOIMINTASUUNNITELMA 1997

Yleistä

Järjestön toiminta on vuoden 1996 aikana supistunut hyvin pienimuotoiseksi, mutta siitä huolimatta toiminnalle nähdään perustelut, järjestön lakkauttamista ei nähdä minkäänlaisena ratkaisuna tilanteelle tässä vaiheessa ja järjestön toimintaa tullaan jatkamaan jäljelläolevilla voimavaroilla.

Toiminnalliselle tilalle on kaksi määräävää tekijää: ensinnäkin järjestöllä ei ole taloudellisia voimavaroja kokopäivätoimiseen työntekijäpalkkaukseen, mikä näkyy aivan suoraan kotimaan tiedotus- ja muussa toiminnassa ja varainhankinnassa. Kuitenkin sillä on edelleenkin kymmeniä säännöllisiä lahjoittajia, jotka haluavat avustaa ihmisiä kehitysmaissa juuri järjestömme projektitoiminnan kautta. Sen vuoksi järjestö katsoo, että sillä on moraalinen velvollisuus jatkaa toimintaansa pienenevilläkin voimavaroilla.

Ote järjestön vuoden 1997 toimintasuunnitelmasta.

“Siihen katkesivat minun ja vasemmistoliiton välit. Erosin puolueesta enkä ole ikinä liittynyt takaisin”, Aalto sanoo ja puuskahtaa.

Vuonna 1995 Kv-Solidin hallituksen puheenjohtajaksi valittiin vasemmistoliiton kansanedustaja **Outi Ojala**. Nimekkästä puheenjohtajasta toivottiin uutta nostetta varainhankintaan ja järjestön profiiliin, mutta lopulta se ei tuottanut tulosta. Toiminta jatkoi laskusuuntaisena ja vuoden 1996 toimintakertomuksessa todetaankin, että *“toiminta on edennyt vääjäämättömästi kohti aallonpohjaa. Toivottavasti se on nyt saavutettu.”*

Näin ei kuitenkaan ollut, vaan Kv-Solid päätyi seuraavina vuosina käytännössä edeltäjänsä rooliin: jakamaan keräysvaroja erinäisiin kohteisiin ilman omia hankkeita. Pirjo Aalto pysyi vapaaehtoisena sihteerinä ja järjestö jatkoi muun muassa Nicaraguan Siunan kylän naisten tukemista.

1990-luvun lopussa toiminta hiipui lopullisesti, ja järjestö laitettiin Vasemmistoliiton pöytälaatikkoon sen tilille jääneiden varojen suojaamiseksi. Puheenjohtajaksi palasi puolueen konkari Aulis Ruuth ja järjestössä alkoi yli kymmenen vuoden hiljaiselo.

Järjestö elvytetään

Kv-Solidin uusi tuleminen alkoi vuoden 2010 tienoilla. Vasemmistonuorten aktiivien keskuudessa oli keskusteltu solidaarisuustoiminnan elvyttämisestä, koska toimivaksi todetun järjestön sekä sen varojen säilyminen pöytälaatikkoon tuntui haaskaukselta. **Perttu Iso-Markku** oli yksi näistä aktiiveista. Hänellä oli työkokemusta kehitysyhteistyöstä ja kehitysviestinnästä, ja hänestä tuli järjestön elvyttämisprojektille jonkinlainen puuhamies.

“Oli uutta sukupolvea, jossa oli kiinnostusta solidaarisuustoimintaan ja kehitysmaakysymyksiin, mutta järjestön aktivoiminen ei niin kiinnostanut puoluetoimiston porukkaa”, Iso-Markku sanoo.

Kansainvälisen solidaarisuustyö yleisesite vuodelta 2016. Suunnittelija: Janne Nurmi.

Toisen aktiivin, **Laura Tuomisen** mukaan tilannetta verrattiin myös demareihin, joilla on oma Solidaarisuus -järjestönsä.

“Ajateltiin, että jos demareilla on tosi laadukasta toimintaa niin miksi me ei pystyttäisi omalta pohjalta tekemään jotain”, Tuominen sanoo.

Vuonna 2010 Iso-Markku kirjoitti vetoamuksen, johon kerättiin allekirjoituksia vasemmistolii-ton puoluekokouksessa. “Meille koko maailman asioista ja hyvinvoinnista kiinnostuneille vasemmistolaisille pitäisi tarjota Kv-Solidin kautta kanava toimia ja tehdä solidaarisuustyötä”, vetoamuksessa sanottiin. Se toimitettiin Kv-Solidin hallitukselle, joka koostui sen jäsenjärjestöjen, muun muassa vasemmistolii-ton ja Vasemmistonuorten edustajista. Lopulta Kv-Solid luovutettiin uudelle sukupolvelle. Uuden vaiheen ensimmäisenä puheenjohtajana toimi **Saila Ruuth**, joka on järjestön perustaja Aulis Ruuthin tytär. Aulis Ruuth auttoi toiminnan käynnistämisen alkuvaiheessa jakamalla oppeja 1980- ja -90-lukujen toiminnasta, mutta ei ollut mukana virallisessa roolissa.

Toimintaympäristö ei ollut otollinen kehitysyhteistyölle. Suomessa pitkään vallinnut, lähes koko poliittisen kentän lävistänyt yhteisymmärrys kehitysyhteistyön arvosta oli alkanut rakoilemaan. 1980-luvun kasvavat kehitysyhteistyömäärärahat olivat jääneet historiaan jo 1990-luvun laman aikana. Tämän osoittivat viimeistään vuonna 2015 aloittaneen **Juha Sipilän** (kesk) hallituksen nopealla aikataululla toteuttamat merkittävät leikkaukset kehitysyhteistyön rahoitukseen.

*“Toimintaympäristössä ei ollut mitään hyvää nähtävissä, järjestön fiiliksessä taas oli sitä hyvää henkeä. Sellaisessa oudossa ilmapiirissä toimittiin”, sanoo **Teppo Eskelinen**, joka tuli mukaan järjestön toimintaan vuonna 2014.*

Ahmad Yousef Rojavan Afrinin kantonista puhuu Rojavan sosiaalisesta taloudesta Kansainvälisen solidaarisuustyön vuonna 2014 järjestämässä tapahtumassa solidaarisuustaloudesta. Kuva: Kansainvälinen solidaarisuustyö.

Aktiiveille oli alusta asti selvää, että toimintaa tulevat ohjaamaan samankaltaiset periaatteet kuin 1980- ja -90-luvuilla, tosin nykypäivään päivitetystä muodosta. Näitä periaatteita kirjattiin myös ylös vuonna 2015 hyväksytyssä nelivuotisessa strategisessa linjauksessa. Linjauksessa esimerkiksi määritellään vasemmistolainen kehitysyhteistyö poliittiseksi toiminnaksi, joka *“pyrkii kaikista alistussuhteista vapaaseen maailmaan. Se on valtarakenteiden kyseenalaistamista sekä vaihtoehtojen esiinnostamista kapitalismille ja vallalla olevalle kehitysjattelulle.”*

Lisäksi linjaukseen kirjattiin, että Kansainvälinen solidaarisuustyö noudattaa toiminnassaan muun muassa kumppanuuden, oppimisen ja riippumattomuuden periaatteita. Kansainvälisen solidaarisuustyön jäsenjärjestöt ovat 2000-luvulla olleet vasemmistoliitto, Vasemmistonuoret, Suomen Demokratian Pioneerien Liitto (Pinskut), Vasemmisto-opiskelijat ja Yleinen lehtimiesliitto

Uusia syötteitä kehityspolitiikkaan

Ensimmäisenä toimenaan Kansainvälinen solidaarisuustyö rahoitti vuonna 2011 Parasta Lapsille ry:n kampanjaa, joka tukee Chilen mapuche-alkuperäiskansaan kuuluvien lasten koulutusta. Varsinainen hanketoiminta lähti käyntiin vuosien 2012 ja 2013 aikana, kun järjestö haki ulkoministeriöltä rahoitusta viestintähankkeeseen. Hankkeen tarkoituksena oli tuoda esille eri kehitysmaissa tehtyjä perustulokokeiluja ja synnyttää keskustelua siitä, miten perustuloa voitaisiin käyttää kehitysyhteistyön välineenä. Viestintätöön ohella hankkeessa järjestettiin vuonna 2013 seminaari, jossa kuultiin perustulohankkeiden asiantuntijoita Intiasta, Namibiasta ja Brasiliasta.

Silloinen Göteborgin yliopiston professori Jan Aart Scholte puhumassa Kansainvälisen solidaarisuustyön ja Turun yliopiston ylioppilaskunnan kehitysyhteistyösiiven järjestämässä Beyond poverty eradication -seminaarissa Turussa vuonna 2018. Tapahtuma oli osa Hökkeleitä ja huvipursia – maailman rikkaat ja köyhät -hanketta. Kuva: Kansainvälinen solidaarisuustyö.

Konkreettisia ehdotuksia ja työkaluja kehitysyhteistyön kehittämiseen tarjoava hanke loi pohjaa tulevalle toiminnalle. Vuonna 2013 ulkoministeriöltä haettiin rahoitusta viestintä- ja globaalikasvatus- eli vgk-hankkeeseen sekä Länsi-Saharaan suuntautuneeseen kehitysyhteistyöhankkeeseen. **Petteri Orpon** (kok) hallituksen sittemmin lakkauttamaa vgk-rahoitusta sai Solidaarisuustalous kehityspolitiikassa -hanke. Hanketta oli ideoimassa **Laura Kumpuniemi**, joka oli käsitellyt solidaarisuustalouden teemaa aiemmin opinnoissaan. Hän toimi hankkeen koordinaattorina järjestön työntekijänä.

“Solidaarisuustalous on arvopohjaista talous- ja kansalaistoimintaa”, Kumpuniemi selittää.

Solidaarisuustalouden teema oli luonteva jatkumo aiemmalle perustulon käsittelylle. Kansainvälisen solidaarisuustyön verkkosivuilla sitä kuvaillaan vaihtoehtoisiksi talousjärjestelmiksi, jotka edistävät sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväällä tavalla talouden demokratisointia. Tarkoituksena on jakaa taloudelliset resurssit globaalisti oikeudenmukaisemmin. Hankkeen aikana tehtiin viestintää, järjestettiin tapahtumia ja julkaistiin Kumpuniemen laatima raportti.

Bojadorin pakolaisleiri Algerian Tindoufissa. Sahrawien pakolaisleirillä järjestettiin työpajoja Kansainvälisen solidaarisuustyön hankkeessa. Tindoufin alueella sijaitsee useita Sahrawien pakolaisleirejä. Kuva: Laura Kumpuniemi, 2015.

Samaan aikaan käynnissä oli Länsi-Saharan tulevaisuuden tekijät -hanke. Länsi-Sahara on Pohjois-Afrikassa sijaitseva Marokon vuodesta 1975 laittomasti miehittämä alue. Osana miehitystoismaahan Marokko on esimerkiksi rakentanut yli 2 700 kilometriä pitkän muurin, joka jakaa Länsi-Saharan alueen kahtia. Länsi-Saharassa toimii vapautusliike Polisario, joka kävi sissisotaa Marokkoa vastaan 1976–1991. Vuodesta 2020 osapuolten välillä on jälleen ollut yhteydenottoja. Tulevaisuuden tekijät -hanke toteutettiin vuosina 2014–2015 yhteistyössä länsisaharalaisten opiskelijoiden kattojärjestö Uesarion kanssa, joka kuuluu Polisarioon.

Hankkeessa järjestettiin työpajoja, joissa nuoret käsittelivät sosiaalista osallistumista ja kansalaisyhteiskunnan kehittämistä. Niissä käsiteltiin myös johtajuutta, poliittista toimintaa, sukupuolten tasa-arvoa, ihmisoikeuskysymyksiä sekä luonnonvarojen merkitystä miehityksen jatkumisessa. Mukana oli politiikassa kokeneempia henkilöitä, jotta työpajat edistäisivät sukupolvien välistä oppimista ja yhteistyötä. Laura Kumpuniemen mukaan suurimmalla osalla nuoremmistakin osallistujista oli taustaa aktivismissa, ja työpajat tarjosivat heille lisäkoulutusta.

“He olivat mukana todella kovalla intohimolla ja sydämellä. Oli vaikuttavaa nähdä, minkälainen palo heillä oli, vaikka tilanne oli ollut jäässä niin pitkään”, hankkeen loppuarviointimatkan vuonna 2015 tehnyt Kumpuniemi sanoo.

Länsi-Saharatoimintaa varten perustettiin myös vapaaehtoistyöryhmä, jota koordinoi vuonna 2014 hanketyöntekijä **Anna Peltoniemi** ja vuonna 2015 Kumpuniemi. Kansainvälisellä solidaarisuustyöllä oli siis vuosina 2014–2015 kaksi vapaaehtoisryhmää, joissa oli mukana samanaikaisesti yhteensä kymmeniä ihmisiä. Kumpuniemi korostaa, että hankkeiden tavoitteiden lisäksi järjestötoiminnassa oli tärkeää päästä kokoontumaan samanmielisten ihmisten kanssa.

Länsi-Saharatyöryhmän kautta Kansainvälisen solidaarisuustyön pariin päätyi esimerkiksi **Leena Faurie**. Faurien mukaan häntä veti mukaan toimintaan etenkin se, että yhteistyö Uesarion kanssa oli suoraa ja tiivistä. Yhteyttä pidettiin myös Polisarion edustajien kanssa.

“Siinä pääsi kuulemaan suoraan kokemuksista pakolaisuudesta, lobbaamisesta ja siitä, miten Länsi-Sahara oli tahtomattaan joutunut kansainväliseen pattitilanteeseen”, hän selittää.

Länsi-Saharan kulttuuriministeri Khadidja Hamdi avaamassa taidenäyttelyä. Kuva: Kansainvälinen solidaarisuustyö.

Hanke päättyi vuoden 2015 loppuun, eikä järjestö saanut ulkoministeriöltä rahoitusta toiminnan jatkamiseen. Vuonna 2016 hanketoimintaa ei ollut, mutta kampanjointia esimerkiksi Länsi-Saharan tunnustamisen puolesta jatkettiin. Aiemmin mainittujen Sipilän hallituksen kehitysyhteistyöleikkausten sekä voimistuvan kehitysyhteistyökentän ammattimaistumisen takia ulkoministeriön rahoitus alkoi kanavoitumaan yhä vahvemmin suuremmille järjestöille, eikä Kansainvälinen solidaarisuustyö ole sittemmin saanut ulkoministeriön rahoitusta hankkeilleen.

Kansainvälinen solidaarisuustyö osallistui myös kehityspoliittiseen keskusteluun muun muassa kritisoimalla leikkauspolitiikkaa. Lisäksi järjestöllä oli Teppo Eskelinen edustajana Kepan hallituksessa. Eskelisen mukaan hänen roolinsa muodostui vuosina 2016–17 jonkinlaiseksi pienempien järjestöjen kiintiöedustajaksi, kun Fingon luomista suunniteltiin. Eskelinen kertoo pitäneensä suunnittelutyössä esillä kriittistä näkökulmaa.

“Kepan toiminnan oikeutus ja muoto tuli siitä, että on 300 jäsenjärjestöä ja se palvelee niitä pieniä toimijoita, joilla on myös lupa olla amatöörejä.”

Eskelisen mukaan Fingossa taas haluttiin painottaa tehokasta ja ammattimaista organisaatiota osallistavan ja epäammattimaisen ruohonjuuritason toiminnan kustannuksella. Tällöin malliksi muodostui enemmän virasto tai yritys kuin kansalaisjärjestö.

“Koin roolikseni olla muistuttamassa, että asioita ei voida ajatella vain ammattimaisten toimijoiden näkökulmasta. Kun katsoo nykyistä Fingoa, en tiedä voiko omaa panostani pitää onnistumisena”, Eskelinen sanoo.

Vuoden 2015 jälkeen Kansainvälinen solidaarisuustyö on saanut rahoitusta etenkin Tradekan perustamalta Kuluttajaosuustoiminnan säätiöltä. Vuosina 2017-2019 Kansainvälinen solidaarisuus toteutti kolme säätiön rahoittamaa globaalia eriarvoisuutta käsitellyttä hanketta, joissa hanke-työntekijänä toimi **Minna Sumelius**. Vuonna 2017 hankkeen tiimoilta järjestettiin kolme aiheita käsittelevää seminaaria sekä julkaistiin artikkeleita nyt jo edesmenneessä Vasemmistofoorumin Peruste-verkkolehdestä. Vuosina 2018 ja 2019 hankkeet jatkuivat seminaarien järjestämisellä, viestintätyöllä sekä työpajatoiminnalla. Vuonna 2019 kolmannessa globaali eriarvoisuus -hankkeessa esimerkiksi laadittiin yläkoulu- ja lukioikäisille suunnattu eriarvoisuutta käsittelevä 1/99% -simulaatiopeli, jota pelin suunnittelija **Eliisa Alatalo** pelautti Sosiaalifoorumi-tapahtumassa.

Pandemia ja muutos

Vuonna 2020 koronapandemia iski Kansainvälisen solidaarisuustyön toiminnassa eräänlaiseen murroskohtaan. Työ eriarvoisuushankkeiden parissa oli päättynyt mutta Kuluttajaosuustoiminnan säätiöltä oli tullut myönteinen apurahapäätös solidaarisuustalous-aiheiseen hankkeeseen.

Rahoituksen saaminen kuitenkin venyi vuoteen 2021. Yhteisiin Käsiin - Mitä voimme oppia solidaarisuustalouksilta -hankkeessa julkaistiin loppuvuonna 2021 neljä solidaarisuustaloushankkeita käsittelevää artikkelia Antroblogissa. Vuoden 2020 alkuvuosi ja kesä kuluivat kuitenkin yhteiskunnan sulkeutumisen ja rahoituksen puuttumisen myötä pitkälti hiljaiselossa.

“Siinä oli aktiivien vaihtumista eikä oikein osattu järjestää mitään kokoontumisrajoitusten takia. Sitten tutustuin vuonna 2020 Tursun-nimellä tunnettuun Suomessa asuvaan uiguuriin, ja sitä kautta uiguuriteema alkoi tulla mukaan toimintaan”, sanoo Antti Saarelainen.

Saarelainen tuli Kansainvälisen solidaarisuustyön toimintaan mukaan vuonna 2020 vasemmistolion edustajana, koska oli aloittanut samana vuonna töissä puoluetoimistolla.

Kuvakaappaus Maailma kylässä -festivaalien Uiguurien ahdinko Kiinassa -seminaarissa toistetusta Tursunin haastattelusta, jossa hänen henkilöllisyytensä oli salattu. Kuva: Kansainvälinen solidaarisuustyö.

Uiguurien asioiden ajaminen tuli mukaan osin Saarelaisen tutustuttua Tursuniin. Siihen vaikutti myös aikaisempaa enemmän julkisuuteen noussut Kiinan uiguureja kohtaan harjoittama sorto. Solidaarisuustoiminta alkoi vuonna 2020, jolloin Kansainvälinen solidaarisuustyö tuki uiguurien puolesta järjestettyä mielenosoitusta.

Kokoontumisrajoitukset kuitenkin vaikeuttivat toimintaa, ja yhteistyötä uiguuriaktivistien kanssa päästiin tekemään vasta seuraavana vuonna, jolloin järjestö piti Maailma Kylässä -festivaaleilla etäseminaarin otsikolla Uiguurien ahdinko Kiinassa. Yhtenä puhujana tilaisuuteen osallistui myös Tursun. Puhe videoitiin turvallisuussyistä etukäteen, jotta hänen henkilöllisyytensä pystyttiin salaamaan. Solidaarisuustalous-hankkeen artikkelien julkaisemisen lisäksi vuonna 2021 Kansainvälisessä solidaarisuustyöllä oli Länsi-Sahara- sekä Palestiina-solidaarisuustoimintaa.

Samat teemat jatkuivat toiminnassa vuonna 2022, kun solidaarisuustaloushankkeen viimeinen artikkeli julkaistiin ja hallituksen jäsenet pitivät yhteyttä palestiinalaisiin ja uiguuriaktivisteihin. Vuonna 2023 Kansainvälinen solidaarisuustyö sai Kuluttajaosuustoiminnan säätiöltä rahoitusta Kohti uiguurien ihmisoikeuksia -hankkeelle.

Uiguurien asioiden ajaminen johti myös rajanvetoihin siinä, minkä tahojen kanssa järjestö tekee yhteistyötä. Antti Saarelaisen mukaan järjestö linjasi vuonna 2023, että Suomen kommunistiseen puolueeseen (SKP) kytköksissä oleva Spartacus-säätiön kanssa ei tehdä enää yhteistyötä. SKP oli yksi Kansainvälisen solidaarisuustyön perustajajäsenistä, mutta sen jäsenyys kesti vain 1990-luvun alkuun.

Kansainvälinen solidaarisuustyö oli tehnyt satunnaista yhteistyötä Spartacus-säätiön kanssa 2010- ja 2020-luvuilla, mutta kun säätiö pyysi Kansainvälistä solidaarisuustyötä osallistumaan heidän järjestämäänsä tapahtumaan vuonna 2023, hallituksen vastaus oli kielteinen. Syynä yhteistyön katkaisemiseen oli SKP:n ja esimerkiksi puolueen Tiedonantaja-lehden kritiikitön suhtautuminen Kiinaan.

“Ajattelimme, että jos teemme yhteistyötä SKP:n järjestöjen kanssa, Suomessa asuvat uiguurit eivät enää luottaisi meihin”, Saarelainen sanoo.

Saarelaisen mukaan yhteistyöstä kieltäytyminen oli iso kysymys, koska Spartacus-säätiö ja kommunistiset järjestöt ovat harvoja Suomessa toimivia järjestöjä, jotka pitävät yllä keskustelua Länsi-Saharan tilanteesta.

Kuva Kohti uiguurien ihmisoikeuksia -hankkeen seminaaristavuodelta 2024. Oikealla istuu hankekoordinaattori Pazilaiti Simayijiang. Puhumassa oli Kansainvälisen solidaarisuustyön kutsumia Maailman Uiguurikongressin vieraita.

Kohti uiguurien ihmisoikeuksia-hankkeeseen palkattiin työntekijäksi vuonna 2024 aktivisti **Pazilaiti Simayijiang**. Hanke keskittyi konkreettisten toimien, kuten yritysvastuu- ja pakkotyölainsäädännön lobbaamiseen. Lisäksi hankkeessa järjestettiin seminaari, jossa puhui muun muassa Euroopassa asuvia uiguuriaktiiveja. Kansainvälinen solidaarisuustyö teki myös tiedotustyötä uiguurien asemasta Kiinassa.

Myös Länsi-Sahara-toiminnan pariin palattiin. Kansainvälinen solidaarisuustyö järjesti vuoden aikana muun muassa yhteistyössä Rauhanpuolustajien kanssa länsisaharalaisten sahrawinuorten vierailun Suomeen.

Toiminta jatkuu aktiivisena. Vuonna 2025 järjestö on hakenut rahoitusta Mikä maksaa? -Globaali talous ja ihmisoikeudet -globaalikasvatushankkeeseen, jonka kautta Kansainvälinen solidaarisuustyö palaisi solidaarisuustalouden kysymysten äärelle. Lisäksi järjestö tekee viestintää ja kehittää 2000-luvulla vaihtelevasti onnistunutta varainhankintaa mahdollistamalla henkilöjäsenyyden.

organisaatioille. Pienemmät kansalaisjärjestöt taas ovat pitkälti säätiörahoituksen varassa. Kansainvälinen solidaarisuustyö alkoi vahvistamaan suhteitaan Kuluttajaosuustoiminnan säätiöön jo vuonna 2017 ja onkin saanut siltä apurahoja, joskin usein pienempiä kuin pyydetty summa, melkein joka vuosi tämän jälkeen. Epävarma ja aiempaa niukempi rahoitus on vaikuttanut siihen, että toiminta on keskittynyt pitkälti viestintään ja lobbaamiseen Suomessa.

Kohti uiguurien ihmisoikeuksia -hankkeen työntekijä Pazilaiti Simayijiang ja Kansainvälisen solidaarisuustyön silloinen puheenjohtaja Johanna Virtanen valmistautumassa Euroopan unioni ja sorto -yritysvastuuseminaariin vuonna 2024.

Toisaalta toiminnan siirtyminen kehityspoliittisen keskustelun käymiseen vasemmistolaisesta näkökulmasta on ollut onnistunut suunnanmuutos ja järjestö on pystynyt tuomaan alalle uusia avauksia esimerkiksi solidaarisuustalouden teemoihin liittyen. Länsi-Sahara-toimintaan osallistuneiden aktiivien kertomukset sahraaktivistien kiitollisuudesta asian esillä pitämisestä kertovat myös siitä, että viestintätyöllä on aito merkitys sortoa kokeville ihmisryhmille. Aina materiaalinen apu ei myöskään ole mahdollista. Eräs hallituslainen huomautti, että esimerkiksi rahan lähettäminen Kiinassa asuville uiguureille olisi turvallisuusriski vastaanottajille.

Kansainvälinen solidaarisuustyö on ollut tärkeä kohtaamispaikka ja keskustelufoorumi vasemmistolaisesta kehitysyhteistyöstä kiinnostuneille, usein nuorille ihmisille. Haastateltavat olivat poikkeuksetta ylpeitä tekemästään työstä. Kuten järjestön pitkäaikainen pääsihteeri Pirjo Aalto sanoi:

“Kyllä me pieneksi organisaatioksi tehtiin helvetin hyvää työtä kun miettii, montako lasta sai puhdasta vettä ja kuinka monen naisen olosuhteita paransimme.”

Jälkisanat

Tämän historiikkiartikkelin toteuttaminen rahoitettiin Yrjö Sirolan säätiön myöntämällä apurahalla. Artikkelin kirjoitettiin vuoden 2025 syksyllä ja sitä varten haastateltiin 15:sta järjestön toiminnassa mukana ollutta henkilöä. Lisäksi työssä hyödynnettiin Kansan Arkistossa olevia järjestön aineistoja. Suuri kiitos kaikille, jotka antoivat aikaansa tätä työtä varten sekä Kansainvälisen solidaarisuustyön Lotta Tuomiselle, Valtteri Harakalle ja Johanna Virtaselle sujuvasta yhteistyöstä.

Kansainvälisen
solidaarisuustyön

historia